

Onwetendheid en onbevangingheid liggen dicht bij elkaar. Precies doordat ik in lichte mate wereldvreemd ben, kan ik, ongehinderd door enige voorkennis, naar dingen kijken. Zo betrad ik dit weekend Guido Belcanto's Balzaal der Gebroken Harten.

Het gros van het publiek was de vijftig gepasseerd, al ontwaarde ik in de zee van gewatergolfde haren hier en daar een jong koppeltje. Ook het grote orgel op het podium geurde onmiskenbaar naar nostalgie. Naar vroeger. Naar kitsch ook. Vragend keek ik het meisje aan dat mij had meegevraagd, maar zij glimlachte alleen maar. Je zal wel zien.

De eerste drie nummers twijfelde ik: wat te denken van deze liefdesliedjes, met hun haperende metrum, bol van clichés? Was ik terecht gekomen in een feest van suikerspinnenzoetheid en botsautootjesromantiek? Of klonk in de stem van onze gastheer toch lichte spot door? Uit de reactie van het publiek viel dat niet af te leiden: om mij heen was het ontroering troef. Maar zodra Tine Embrechts een stap op het podium zette, was het overduidelijk: hier was ontegensprekelijk sprake van ironie. Elk liefdeslied werd in zijn hemd gezet, en vervolgens oprecht doorvoeld gezongen. Elk woord gemeend, en tegelijkertijd met een kwinkslag weer ontkracht.

Het kon toch niet zo zijn dat de zanger zijn eigen luisteraars uitlachte? Of speelde hij voor twee publieken? Het ene nietsvermoedend enthousiast, het andere zich amuserend met de rest? Was dit zo'n gelegenheid waar hipsters zich vrolijk komen maken om het goed-foute van het gebeuren? Maar nee, op hun gezichten was geen smalend lachje te bespeuren. Ze koesterden elk lied met een vintage verlangen naar de eenvoud van een eenduidige emotie, precies op dezelfde manier waarop ze de jassen van hun grootmoeders droegen uit oprechte liefde voor de bomma.

Plotsklaps, terwijl Guido en Tine over de Plastic Jesus op het dashboard van hun auto zongen, of misschien net daarom, moest ik Jeff Koons denken, de koning van de kitsch. En aan de expliciete naaktfoto's en levensgrote beelden die hij van hemzelf en pornoster La Cicciolina maakte. De reeks is een aaneenschakeling van porno-clichés, een pastiche op geluk, één en al suikergoedkleuren en blozende wangetjes. Kunst, riepen de enen. Uber-kitsch, riepen de anderen. Koons haalde zijn schouders op. En wat dan nog? Wie zijn wij om met onze zogenaamd goede smaak neer te kijken op het sentimentele van kitsch? Moeten we ons schamen omdat we ervan houden? Echter dan dit kon kunst niet zijn: tijdens de fotosessies waren de kunstenaar en zijn model hopeloos verliefd geworden, kort daarna trouwden ze. Hun prille liefde zat vervat in elk beeld, ingebakken onder het glazuur. Onmiskenbaar. Zeer herkenbaar.

Plastic rozen verwelken niet, zong Belcanto, en de hele zaal zong mee. Guido zette een stapje terug, en lachte, in het volle besef dat dit verhaal ook het zijne was. Toen pas begreep ik het: kitsch is de

tegenpool van uitlachtelevisie. Utlach-tv teert op wij-zij denken: het geeft ons het gevoel dat we beter zijn dan de ander, met wie we lachen. De Balzaal der gebroken harten doet precies het tegenovergestelde: hier lachen we met onszelf, in het volle besef dat we geen haar beter zijn dan zij die van smartlappen en liefdesliedjes houden. Want dat wijzelf die ander zijn.

Precies daarom kan kitsch, als sociaal bindmiddel, een beetje de wereld redden.